

щодо конкретних правових норм, інститутів та підгалузей, а також всієї галузі фінансового права в цілому.

2. Історико-правовий. За допомогою цього методу стає можливим прослідкувати системні зміни у фінансовій сфері держави, описати їх та, у поєднанні із іншими методами, запропонувати нові шляхи для вирішення тих чи інших проблем.

3. Порівняльно-правовий. Порівняння існуючих правових механізмів та запозичення позитивного досвіду іноземних держав є корисним для вітчизняної правової практики. В першу чергу це стосується податкового права та банківського права. Наприклад, законодавче запровадження такого податку, як податок на додану вартість в країнах Європи відбувалось поетапно: в 1967 р. – в Данії, в 1968 р. – у Франції та ФРН, в 1969 р. – у Нідерландах та Швеції. Цікаво відзначити, що запровадженню цього податку передував деякий час, адже механізм податку був описаний французьким дослідником М.Лоре ще 1954 р. Таким чином, наукові розробки та доктринальні визначення у фінансовому праві повинні проходити певну перевірку часом. Україна запровадила податок на додану вартість 1992 року, спираючись на досвід іноземних держав.

4. Герменевтичний. Цей метод також називають тлумачним. Полягає він у тлумаченні та роз'ясненні нормативно-правових актів, наукових праць тощо. Практика свідчить про існування значного попиту з боку суспільства та держави на тлумачення правових норм фінансового права. Складність, а подекуди й заплутаність окремих норм фінансового законодавства (у першу чергу, це стосується податкового законодавства) вимагають застосування герменевтичного методу при проведенні наукових досліджень у цій сфері.

Основою для отримання обґрунтованих результатів фінансово-правових досліджень є комплексне застосування різних наукових методів. Отже, сучасна фінансово-правова наука не знаходиться на позиціях методологічного монізму, характерного для класичної філософії та науки. Для науки фінансового права немає єдиного універсального методу пізнання. Зважаючи на завдання, що стоять перед наукою фінансового права, досліджувати явища фінансово-правової дійсності можливо лише з точки зору методологічного плюралізму, на засадах застосування різних наукових методів, що взаємно доповнюють одне одного.

Список використаних джерел:

1. Воронова Л.К. Фінансове право України: Підручник – К.: Прецедент; Моя книга, 2006. – 448 с.
2. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С.Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: «Укр.енцикл», 2004. – Т.6, 768 с.

ЗАСТОСУВАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

Роговенко М.М.,

доцент кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ України, кандидат педагогічних наук

Сьогоднішня пред'являє високі вимоги до працівників правоохоронних органів. Тому майбутнім працівникам міліції недостатньо просто опанувати певною сумою спеціальних знань. Необхідно виробити у кожного з них навички до самостійної орієнтації в поведінці, виборі способів і найбільш ефективних методів досягнення службових цілей, творчого підходу до виконання поставлених завдань.

Саме тому актуальним завданням у сучасному навчанні є забезпечення умов для максимальної мобілізації інтелектуальних можливостей кожного курсанта як суб'єкта творчої діяльності. У зв'язку з цим виникає необхідність

поповнювати традиційне навчання методами, які б сприяли активному засвоєнню знань, набуттю необхідних навичок та вмінь, розвитку творчості.

Виходячи із сучасних уявлень дидактив про методи навчання, можна дати таке їх визначення. Методи навчання – це способи педагогічних дій, за допомогою яких досягається засвоєння знань, умінь і навичок, а також розвиток пізнавальних і творчих здібностей людини.

Аналіз літературних джерел та практичний досвід роботи дають підстави стверджувати, що активізації пізнавальної діяльності сприяють, перш за все, активні методи навчання: проблемний, дослідницький та інтерактивний. Зокрема, під час виконання робіт проблемного характеру на семінарах з філософії, релігіїз Національної академії внутрішніх справта, етики та естетики курсанти мають змогу аналізувати, синтезувати, самостійно переносити вже відомі прийоми в нову ситуацію, тобто поєднувати аналітичну та евристичну діяльність, що важливо для творчого розвитку.

Застосовуючи проблемні методи навчання, викладач створює перед курсантами проблемні (пошукові) ситуації. Проблемна ситуація – це особливий вид психічного стану людини, який супроводжується почуттям інтелектуальних труднощів і вимагає від особистості самостійної пізнавальної активності [2]. Проблемні ситуації можна створювати на всіх етапах процесу навчання: під час лекцій, семінарського заняття, модульного контролю.

Для активізації пізнавальної діяльності необхідне і систематичне розв'язання пошукових завдань. Цьому сприяє дослідницький метод. Сузь дослідницького методу обумовлена його функціями: по-перше, він покликаний забезпечити оволодіння методами наукового пізнання; по-друге цей метод формує риси творчої діяльності, по-третє – є умовою формування інтересу до дослідницької діяльності [3]. Дослідницький метод ставить того, хто навчається в ситуацію відкривача, це метод, який передбачає відкриття знання замість звичайного його повідомлення [4]. Таким чином, дослідницький метод сприяє формуванню навчально-дослідницьких умінь: вміння бачити проблему і співвідносити фактичний матеріал з проблемою; вміння виразити проблему в конкретних пізнавальних задачах, розвивати і конкретизувати її; вміння бачити взаємозв'язок і субординацію проблем, тобто побачити конкретну проблему як складову частину більш загальної [1]. Ці вміння складають основу для розвитку творчих здібностей.

Активізації пізнавальної діяльності курсантів, реалізації їх пізнавальних інтересів і потреб у процесі вивчення філософсько-правових дисциплін сприяє також і застосування інтерактивних методів. Сутність інтерактивних методів полягає в тому, що навчання відбувається шляхом взаємодії тих, хто навчається, і навчає. Це співнавчання (навчання у взаємодії та співпраці), в якому і викладач і курсанти є суб'єктами навчання. Основний принцип інтеракції – постійна взаємодія курсантів між собою, їх співпраця, спілкування, співробітництво. Це багатостороння взаємодія, яка характеризується відсутністю полярності, і мінімальною сконцентрованістю на точці зору викладача. Наприклад, під час осмислення теми “Категорії етики та специфіка їх прояву в діяльності працівника міліції” з дисципліни “Етика та естетика” розглядаються провідні поняття, що відбивають ціннісний бік моралі – добро і зло. Курсантам пропонуються ситуації, випадки з життя, у яких стикаються інтереси людей, життєві погляди, позиції, які вони аналізують в парах, а також в групах. Ситуації, випадки слугують для курсантів конкретними прикладами для ідей та узагальнень, забезпечують основу для високого рівня абстрагування та мислення, демонструють приклади моральної та аморальної поведінки, допомагають пов'язати навчання з досвідом реального життя, надають можливість застосування знань на практиці.

Таким чином, цілеспрямоване застосування активних методів навчання у процесі вивчення філософсько-правових дисциплін забезпечить розвиток пізнавальної активності курсантів, їх творчих здібностей та якостей,

необхідних у майбутній професії працівника ОВС – впевненості у собі, у своєму вмінні, можливості успішного подолання труднощів оперативно-службової діяльності, самостійного вирішення поставлених завдань, а також гармонійного поєднання таких вольових якостей, як наполегливість, активність, енергійність, ініціативність.

Список використаних джерел:

1. Загвязинский В.И. Развитие у учащихся умений и навыков в области познавательной деятельности в процессе обучения основ наук / Тезисы материалов всесоюзной научной конференции / Под ред. Коротяева Б.И., ч.1: Славянск 1974. – 79 с.
2. Кудрявцев Т.В. О проблемном обучении. Сб. статей. Вып. 3. – М.: Высшая школа, 1974. – 150 с.
3. Лернер И.Я. Развитие мышления учащихся в процессе обучения истории. Пособие для учителей. – М.: Просвещение, 1982. – 191 с.
4. Armstrong H.E. The teaching of scientific method and other papers on education. – 2nd ed. – Lnd.: Mackmillan, 1910. – 504 p.

РОЗБУДОВА ВЛАСНЕ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ — НАГАЛЬНА ПОТРЕБА ЧАСУ

Юлдашева С.А.,

доцент кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ, кандидат філологічних наук

Одним з актуальних питань сучасної лінгвістики є комплексне дослідження терміносистеми української мови, яка є основним інформативним шаром лексики. Українська термінологія вже упродовж двох століть повертає до себе увагу багатьох учених, фахівців, ентузіастів національного відродження.

Особливістю нашого часу, який межує не лише зі століттями, а й тисячоліттями, є те, що нарешті після багатьох років поневірянь та утисків українська мова знову зайняла своє гідне місце в усіх сферах життєдіяльності, і зокрема у науковій галузі.

Українська правнича система, ґрунтуючись на принципово новій національній та державній основі, потребує, і це безсумнівно, адекватної сучасної термінологізації з урахуванням специфіки національної мови та міжнародних стандартів, з орієнтацією на точне послідовне вживання термінологічних одиниць і термінології в цілому та високий рівень мовної культури.

Цілком закономірно, що увагу науковців у сфері правничої термінології привертало переважно українсько-російські мовні зв'язки, що з огляду на факт довготривалого перебування України під впливом російської мови здається цілком виправданим. Однак довготривале функціонування в нашому законодавстві й судочинстві російської мови нині зумовлює поняттєву неузгодженість термінів, що може призводити до комунікативної неточності, невиправданості. Отже, на сучасному етапі важливим завданням вітчизняного термінознавства Національної академії внутрішніх справ є стандартизація одиниць і вивчення умов їхнього функціонування у різних типах комунікативних ситуаціях, а також удосконалення аналізу різновиду субмови права, яким є мова законодавства.

Для запобігання чи усунення термінологічних та стилістичних помилок необхідно проводити лінгвістичні експертизи законопроектів, розробляти мовні рекомендації щодо правильного вживання правничих термінів.

Формування правничої термінології, як і взагалі всього словникового складу української мови, органічно і тісно пов'язане з історією держави, виробництва, побуту, науки, суспільних відносин тощо. Хоча деякі терміноодиниці з'явилися ще за часів Київської Русі (наприклад, такі, як суд,